

Rapport van het generale college voor de kerkorde inzake de consideraties met betrekking tot de in november 2018 in eerste lezing vastgestelde teksten; voorstellen tot vaststelling in tweede lezing.

5 **Inleiding**

Alle klassicale vergaderingen hebben, evenals de evangelisch-lutherse synode (verder aangeduid als ELS), op de voorstellen gereageerd. Het generale college voor de kerkorde (verder GCKO) heeft de reacties bestudeerd en komt tot het volgende advies. Voor een overzicht van de reacties verwijst het GCKO naar de bijlage.

10 **1. Art. XIII - 1 KO - samenstelling colleges**

In eerste lezing is besloten de samenstelling van het college kerkrentmeesters uit dit Romeinse artikel weg te halen.

Huidige tekst	Eerste lezing
De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente berust bij de kerkenraad, die de verzorging van deze zaken toevertrouwt aan het college van diakenen, voor zover het betreft de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de diaconale aard en de daartoe in het bijzonder aangewezen ouderlingen die - desgewenst aangevuld met andere leden van de gemeente - tezamen het college van kerkrentmeesters vormen, voor zover het betreft de andere vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente.	De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente berust bij de kerkenraad, die de verzorging van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de diaconale aard toevertrouwt aan het college van diakenen, en de verzorging van de andere vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente aan het college van kerkrentmeesters.

15 De tekst roept geen bezwaren op en kan in tweede lezing worden vastgesteld. Delta en Gelderland Zuid en Oost wijzen erop dat het woordje 'de' voor diaconale aard weggelaten dient te worden. Dit woord – dat al vanaf het begin in de tekstuitgaven staat – is inderdaad overbodig. Het GCKO stelt dan ook voor dit lidwoord te schrappen en de tekst als volgt vast te stellen:

Voorstel tweede lezing
De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente berust bij de kerkenraad, die de verzorging van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van diaconale aard toevertrouwt aan het college van diakenen, en de verzorging van de andere vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente aan het college van kerkrentmeesters.

20 **2. Ord. 11-2-2**

In de huidige tekst van ord. 11-2-2 is bepaald dat kerkrentmeesters uit de leden van de gemeente moeten worden verkozen. Daarmee zijn gastleden en vrienden uitgesloten. Omdat dit niet de bedoeling is heeft de synode in eerste lezing besloten de woorden "uit de leden van de gemeente" te laten vervallen.

Huidige tekst ord.11-2-2	Eerste lezing
De kerkrentmeesters die geen ouderling zijn, en de diaconale rentmeesters worden door de kerkenraad uit de leden van de gemeente benoemd nadat hun namen zijn voorgedragen aan de gemeente om haar goedkeuring te verkrijgen. Zij kunnen in de gemeente niet tegelijkertijd een ambt dragen en kunnen	De kerkrentmeesters die geen ouderling zijn, en de diaconale rentmeesters worden door de kerkenraad benoemd nadat hun namen zijn voorgedragen aan de gemeente om haar goedkeuring te verkrijgen. Zij kunnen in de gemeente niet tegelijkertijd een ambt dragen en kunnen

evenmin tegelijkertijd kerkrentmeester en diaconaal rentmeester zijn.	evenmin tegelijkertijd kerkrentmeester en diaconaal rentmeester zijn.
---	---

Verschillende classicale vergaderingen wijzen erop dat de kerkenraad op deze wijze ook personen kan benoemen die geen enkele band met de gemeente hebben. Utrecht stelt dat niet lichtvaardig iemand van buiten moet worden aangetrokken.

- 5 Voorgesteld wordt om de mogelijkheid om iemand van buiten aan te trekken uit te sluiten door toe te voegen dat de kerkenraad iemand uit de gemeenschap van de gemeente (of uit leden, gastleden en vrienden) kan benoemen. Het GCKO heeft geen moeite met deze toevoeging. Het wijst er overigens op dat het ook met de toevoeging mogelijk blijft dat een kerkenraad een beroep doet op iemand buiten de gemeente: iemand die bereid is tot kerkrentmeester benoemd te worden, zal zeker geen bezwaar hebben tegen registratie als vriend.

Het GCKO stelt daarom voor ord. 11-2-2 in tweede lezing gewijzigd vast te stellen en wel als volgt

Voorstel tweede lezing
De kerkrentmeesters die geen ouderling zijn, en de diaconale rentmeesters worden door de kerkenraad benoemd uit degenen die tot de gemeenschap van de gemeente behoren , nadat hun namen zijn voorgedragen aan de gemeente om haar goedkeuring te verkrijgen. Zij kunnen in de gemeente niet tegelijkertijd een ambt dragen en kunnen evenmin tegelijkertijd kerkrentmeester en diaconaal rentmeester zijn.

Het GCKO beaamt de opmerkingen dat het een kerkenraad vrij staat om alleen (belijdende) leden tot kerkrentmeester te benoemen.

- 15 De ELS acht het niet gewenst dat mensen in meer dan één gemeente ambtsdrager zijn. Het GCKO wijst erop dat het in het voorstel gaat over rentmeesters die geen ambtsdrager zijn. Overigens is het inderdaad niet uitgesloten dat iemand in twee gemeenten kerkrentmeester is, of in twee gemeenten ouderling. Dat zal uitzondering zijn en kan aan de wijsheid van kerkenraden en gemeenten worden overgelaten. (Kleine) gemeenten zouden elkaar zo in uitzonderlijke gevallen tot steun kunnen zijn.
- 20 Veluwe legt aan de synode voor dat een dooplid die in het ambt bevestigd wordt daardoor belijdend lid wordt van de kerk. Het GCKO wijst erop dat een dooplid direct voorafgaande aan de bevestiging door het beantwoorden van een desbetreffende vraag kan worden opgenomen onder de belijdende leden. Alleen belijdende leden kunnen worden bevestigd in het ambt.

3. Ord. 10-5-6 horen van de gemeente bij een visitatie

- 25 Voorheen was bepaald dat bij een periodieke (gewone) visitatie de leden van de gemeente gelegenheid werd gegeven tot een gesprek met visitatoren en dat bij een buitengewone visitatie die gelegenheid gegeven kon worden. In de huidige tekst staat dat bij visitatie (en die staat gelijk aan de oude buitengewone visitatie) gelegenheid gegeven wordt. Dit betekent dat volgens deze bepaling in alle gevallen de gemeente moet worden uitgenodigd, ook als de moeilijkheden waarbij visitatoren
- 30 betrokken worden (nog) niet in de gemeente bekend zijn. De synode heeft overwogen dat deze wijziging onbedoeld is en heeft de tekst in eerste lezing als volgt

Huidige tekst	Eerste lezing
Bij een visitatie wordt aan de leden van de gemeente de gelegenheid gegeven tot een gesprek met visitatoren.	Bij een visitatie kan aan de leden van de gemeente de gelegenheid worden gegeven tot een gesprek met visitatoren.

- De classicale vergaderingen kunnen instemmen met het voorstel, maar geven ook opmerkingen van kerkenraden door die bepleiten dat de gemeente altijd wordt gehoord. Maar, zoals verschillende
- 35 classicale vergaderingen ook opmerken kan zo'n visitatie bijvoorbeeld gehouden worden bij een intern conflict waarvan de gemeente geen deelgenoot is. Het is dan belangrijk dat visitatoren met betrokkenen proberen een oplossing te vinden zonder het conflict openbaar te maken in de gemeente.

Het ligt voor de hand, dat als een conflict breed de gemeente raakt, visitatoren ook de gemeente zullen betrekken. Dat kan aan de wijsheid van visitatoren worden overgelaten.

Uit enkele reacties blijkt dat niet duidelijk is wie de uitnodigende partij is als de leden van de gemeente met visitatoren kunnen spreken. Bedoeld is dat visitatoren uitnodigen, zoals dat ook voor 2018 het geval was. Dit blijkt uit de tekst die tot 2018 gold:

5

Bij een periodieke visitatie wordt aan de leden van de gemeente de gelegenheid gegeven tot een gesprek met visitatoren.

Visitatoren kunnen deze gelegenheid ook bieden in geval van een buitengewone visitatie.

Het GCKO stelt voor de onduidelijkheid weg te nemen door expliciet te zeggen dat visitatoren de gelegenheid kunnen geven, en stelt voor ord. 10-5-6 in tweede lezing als volgt vast te stellen:

10

Tweede lezing
Bij een visitatie kunnen visitatoren aan de leden van de gemeente de gelegenheid geven tot een gesprek met visitatoren.

4. Ord. 4-27-5 Taak Dienstenorganisatie

De synode heeft besloten om de opsomming van taken van het bestuur van de Dienstenorganisatie weg te laten uit ord. 4-27-5 omdat de taken ook – en deels uitgebreider- genoemd worden in GR 8. Zij heeft daarbij overwogen dat de concrete invulling van de taken nader geregeld wordt in het beleidsplan dat de synode vaststelt binnen de ruimte van de door de kleine synode vastgestelde begroting en heeft de tekst in eerste lezing als volgt vastgesteld:

15

Huidige tekst	Eerste lezing
<p>Het bestuur van de dienstenorganisatie heeft als taak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het besturen van de dienstenorganisatie met inachtneming van het door de generale synode vastgestelde beleid en de door de kleine synode vastgestelde begroting; - het (doen) voorbereiden van het door de generale synode vast te stellen beleid, met name ter zake van <ul style="list-style-type: none"> - de dienstverlening ten behoeve van de opbouw van de gemeenten, - de zorg voor de opleiding en begeleiding van predikanten en kerkelijke werkers voor zover niet aan anderen toevertrouwd, - de theologische arbeid van de kerk, - de missionaire, diaconale en oecumenische opdracht van de kerk, - de ondersteuning van het werk van en ten behoeve van de meerdere vergaderingen <p>en het (doen) uitvoeren van dit beleid;</p> <ul style="list-style-type: none"> - het vertegenwoordigen van de kerk ter zake van het werkgeverschap. <p>Het draagt de dagelijkse leiding van de dienstenorganisatie op aan een algemeen directeur, die wordt benoemd door de generale synode uit de leden van de kerk.</p>	<p>Het bestuur van de dienstenorganisatie heeft als taak:</p> <p>het besturen van de dienstenorganisatie met inachtneming van het door de generale synode vastgestelde beleidsplan en de door de kleine synode vastgestelde begroting, een en ander naar regels in de generale regeling dienstenorganisatie gesteld.</p> <p>Het draagt de dagelijkse leiding van de dienstenorganisatie op aan een algemeen directeur, die wordt benoemd door de generale synode uit de leden van de kerk.</p>

Uit sommige reacties spreekt de vrees dat de dienstenorganisatie door de voorgestelde wijziging los(ser) raakt van het geheel van de kerk. Het GCKO stelt daartegenover dat de synode het

20

beleidsplan voor de dienstenorganisatie vaststelt en dat er dus geen sprake van kan zijn dat de dienstenorganisatie los van de kerk opereert.

5 Het merendeel van de klassicale vergaderingen en de ELS stemmen in met het voorstel. Alleen Utrecht en Gelderland-Zuid en Oost reageren geheel afwijzend. Zij zijn van oordeel dat heel de kerk moet worden gehoord als er een wijziging zou komen in het takenpakket van de dienstenorganisatie.

Het GCKO merkt op dat het takenpakket van de dienstenorganisatie geconcretiseerd wordt in het beleidsplan, dat door de synode wordt vastgesteld. Prioriteitstellingen enz. zijn en waren een zaak van de generale synode. Het staat kerkenraden en klassicale vergaderingen vrij om opmerkingen met betrekking tot het beleidsplan mee te geven aan de afgevaardigden naar de synode.

10 Het GCKO merkt dit op, omdat de taakomschrijving als zodanig nog niets zegt over de concrete invulling als er keuzen moeten worden gemaakt. Dat was ook de reden waarom de synode in eerste lezing besloot om de verdubbeling die er was tussen generale regeling en ordinantie op te heffen.

15 ELS stelt voor om in plaats van 'een en ander naar de regels in' (moet zijn: naar regels) te wijzigen in 'zoals vastgelegd in'. Het GCKO wijst erop dat de formulering: 'een en ander naar regels in generale regeling .. gesteld' de vaste formulering is waarmee in ordinanties naar generale regelingen wordt verwezen.

Tenslotte: de synode heeft besloten in de ordinantietekst naar generale regelingen te verwijzen met hun nummer. Het GCKO stelt dan ook voor dit ook hier toe te passen.

20 Nu blijkt dat geen overwegende bezwaren worden ingebracht, stelt het GCKO voor de tekst in tweede lezing inhoudelijk ongewijzigd vast te stellen als volgt:

Tweede lezing
Het bestuur van de dienstenorganisatie heeft als taak: het besturen van de dienstenorganisatie met inachtneming van het door de generale synode vastgestelde beleidsplan en de door de kleine synode vastgestelde begroting, een en ander naar regels in generale regeling 8 gesteld. Het draagt de dagelijkse leiding van de dienstenorganisatie op aan een algemeen directeur, die wordt benoemd door de generale synode uit de leden van de kerk.

5. Ord. 4-8-7 Mening geven en de plaatselijke regeling

25 De generale synode heeft in eerste lezing besloten de verplichting dat elke gemeente in de plaatselijke regeling moet vastleggen hoe de leden van de gemeente in de gelegenheid worden gesteld hun mening kenbaar te maken, te schrappen. De synode heeft overwogen dat de wijze waarop de gemeente bij een besluit moet worden betrokken sterk afhangt van het onderwerp. Soms kan met een schriftelijke mededeling waarop kan worden gereageerd, worden volstaan, soms zal een gemeentevergadering (of meer dan één) nodig zijn.

30 In eerste lezing is daarom de verplichting uit ord. 4-8-7 verwijderd en is de verwijzing naar die regeling in ord. 11-5-4 en 6-2 eveneens verwijderd als volgt

Huidige tekst	Eerste lezing
Ord. 4-8-7	
De kerkenraad maakt een regeling voor zijn wijze van werken, waarin in ieder geval wordt geregeld: het bijeenroepen van zijn vergaderingen, de agendering, de wijze waarop de gemeente wordt gekend en gehoord, de openbaarmaking van zijn besluiten, de toelating van niet-leden van de kerkenraad tot zijn vergaderingen en het beheer van zijn archieven.	De kerkenraad maakt een regeling voor zijn wijze van werken, waarin in ieder geval wordt geregeld: het bijeenroepen van zijn vergaderingen, de agendering, de openbaarmaking van zijn besluiten, de toelating van niet-leden van de kerkenraad tot zijn vergaderingen en het beheer van zijn archieven.
Ord. 11-5-4	

- 5 Maar daarmee wordt voorbij gegaan aan het argument dat de synode leidde tot de eerste lezing: in het ene geval kan het wijs zijn om voorstellen op een gemeentebijeenkomst te presenteren, in een ander geval om de gemeente eerst schriftelijk te informeren en daarna een gemeentebijeenkomst te houden, of eerst reacties te vragen en dan alsnog te besluiten om al of niet een gemeentebijeenkomst te organiseren. En wat minder gewichtige zaken in de plaatselijke regeling betreft: volstaan kan worden met bekend maken en de gelegenheid geven om te reageren.

Het GCKO merkt daarbij op dat het, ook bij het vervallen van een verplichting, aan kerkenraden vrij staat om in de plaatselijke regeling zaken rond het betrekken van de gemeente bij de besluitvorming op te nemen.

- 10 Het GCKO stelt dan ook voor de vier ordinantieteksten in tweede lezing ongewijzigd vast te stellen, als volgt:

Tweede lezing	
Ord. 4-8-7	De kerkenraad maakt een regeling voor zijn wijze van werken, waarin in ieder geval wordt geregeld: het bijeenroepen van zijn vergaderingen, de agendering, de openbaarmaking van zijn besluiten, de toelating van niet-leden van de kerkenraad tot zijn vergaderingen en het beheer van zijn archieven.
Ord. 11-5-4	Nadat de kerkenraad de begrotingen voorlopig heeft vastgesteld, worden deze in samenvatting in de gemeente gepubliceerd en tevens gedurende een week in haar geheel voor de leden van de gemeente ter inzage gelegd. De kerkenraad stelt de leden van de gemeente in de gelegenheid hun mening over de begrotingen kenbaar te maken. Daarna stelt de kerkenraad de begrotingen en het collecterooster vast.
Ord. 11-6-2	Deze jaarrekeningen worden in haar geheel of in samenvatting in de gemeente gepubliceerd en tevens gedurende een week in haar geheel voor de leden van de gemeente ter inzage gelegd.
Ord. 11-6-3	Nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid gesteld zijn hun mening kenbaar te maken, stelt de kerkenraad de jaarrekeningen vast, hetgeen strekt tot decharge van de kerk-rentmeesters respectievelijk de diakenen inzake het door hen gevoerde beheer, tenzij de kerkenraad een voorbehoud maakt, of het classicale college voor de behandeling van beheerszaken nader overleg wenst.

6. Betrekken van de gemeente bij besluitvorming

- 15 De synode besloot in eerste lezing om de uitdrukking “erin kennen en erover horen” te vervangen door “in de gelegenheid stellen hun mening kenbaar te maken”. De synode besloot hiertoe omdat beide uitdrukkingen worden gebruikt zonder dat er onderscheid in betekenis is.

Het betreft de volgende ordinantieteksten:

Huidige tekst	Eerste lezing
Ord. 2-4-3: De aanduiding en de naam van de gemeente, zoals bedoeld in lid 1, worden door de kerkenraad niet gewijzigd dan nadat de leden van de gemeente daarin gekend en hierover gehoord zijn.	De aanduiding en de naam van de gemeente, zoals bedoeld in lid 1, worden door de kerkenraad niet gewijzigd dan nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken.
Ord. 3-2-3: De kerkenraad bepaalt, na de leden van de gemeente erin gekend en erover gehoord te hebben, of stemgerechtigd zijn (en dan worden de keuzen opgesomd)	De kerkenraad bepaalt, nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken , of stemgerechtigd zijn
Ord. 4-8-9	

<p>De kerkenraad neemt geen besluiten tot het wijzigen van de gang van zaken in de gemeente ten aanzien van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het toelaten van doopleden tot het avondmaal; - het zegenen van andere levensverbintenissen dan een huwelijk van man en vrouw <p>dan na beraad in de gemeente.</p> <p>De kerkenraad neemt in ieder geval geen besluiten tot het wijzigen van de gang van zaken in de gemeente ten aanzien van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het beantwoorden van de doopvragen door doopleden; - het verlenen van stemrecht aan anderen dan belijdende leden; - de wijze van de verkiezing van ambtsdragers; <p>en ter zake van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de aanduiding en de naam van de gemeente; - het voortbestaan van de gemeente; - het aangaan van een samenwerkingsverband met een andere gemeente; - de plaats van samenkomst van de gemeente; - het verwerven, ingrijpend verbouwen, afbreken, verkopen of op andere wijze vervreemden van een kerkgebouw; - de plaatselijke regeling als bedoeld in artikel 8-5; <p>zonder de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord te hebben.</p> <p>De kerkenraad neemt geen definitieve besluiten met betrekking tot wijziging of vaststelling van beleidsplan, begroting en jaarrekening dan nadat de gemeenteleden in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken.</p>	<p>De kerkenraad neemt geen besluiten tot het wijzigen van de gang van zaken in de gemeente ten aanzien van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het toelaten van doopleden tot het avondmaal; - het zegenen van andere levensverbintenissen dan een huwelijk van man en vrouw <p>dan na beraad in de gemeente.</p> <p>De kerkenraad neemt in ieder geval geen besluiten tot het wijzigen van de gang van zaken in de gemeente ten aanzien van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het beantwoorden van de doopvragen door doopleden; - het verlenen van stemrecht aan anderen dan belijdende leden; - de wijze van de verkiezing van ambtsdragers; <p>en ter zake van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de aanduiding en de naam van de gemeente; - het voortbestaan van de gemeente; - het aangaan van een samenwerkingsverband met een andere gemeente; - de plaats van samenkomst van de gemeente; - het verwerven, ingrijpend verbouwen, afbreken, verkopen of op andere wijze vervreemden van een kerkgebouw; - de plaatselijke regeling als bedoeld in artikel 8-5; <ul style="list-style-type: none"> - het beleidsplan van de gemeente - de begroting en jaarrekening <p>dan nadat de gemeenteleden in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken.</p>
<p>Ord. 6-2-4:</p>	
<p>De kerkenraad bepaalt of doopvragen door doopleden mogen worden beantwoord. De kerkenraad neemt een besluit tot wijziging van het beleid ter zake niet dan na de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord te hebben.</p>	<p>De kerkenraad bepaalt of doopvragen door doopleden mogen worden beantwoord. De kerkenraad neemt een besluit tot wijziging van het beleid ter zake niet dan nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken.</p>
<p>Ord. 14-4-5: [plaatselijke oecumenische samenwerking]</p>	
<p>Een besluit tot zulk een samenwerking, waarin vastgelegd dient te worden welke arbeid geheel of gedeeltelijk onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid zal worden verricht, wordt door de kerkenraad eerst genomen nadat de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord zijn.</p>	<p>Een besluit tot zulk een samenwerking, waarin vastgelegd dient te worden welke arbeid geheel of gedeeltelijk onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid zal worden verricht, wordt door de kerkenraad eerst genomen nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken.</p>

Het GCKO constateert dat sommigen van gevoelen zijn dat 'kennen en horen' een intensiever 'contact' tussen kerkenraad en gemeente inhoudt, dan 'de gelegenheid geven de mening kenbaar te maken. Zuid-Holland-Noord stelt:

5 'Mening kenbaar maken' vraagt initiatief van de leden van de gemeente. Dit in tegenstelling tot de formulering 'kennen in en horen over': daar ligt het initiatief tot informeren bij de betreffende ambtelijke / kerkelijke vergadering.

Veluwe stelt – via een inbreng vanuit Barneveld - dat kennen en horen 'zwaarder' is dan 'gelegenheid de mening te geven'. Ook stelt het – via een inbreng vanuit Apeldoorn –

10 De huidige keuze kent een grotere mate van vrijblijvendheid. Meninge kunnen verzameld worden en collectief terzijde gelegd worden. Het "kennen en horen" vraagt om een inhoudelijke verantwoording en een inhoudelijke reactie op wat vanuit de gemeente dan hoorbaar wordt gemaakt. Er moet immers "gehoor" aan worden gegeven. Vanwege de grote mate van vrijblijvendheid wijzen we deze wijziging af.

15 Het GCKO bestrijdt dit onderscheid: als een kerkenraad gelegenheid moet geven om de mening kenbaar te maken, moet de kerkenraad informeren over de te maken keuzen. In alle gevallen moet de inbreng van de gemeente serieus worden genomen. Maar 'horen' betekent niet dat de kerkenraad 'gehoor' moet geven. Het is de kerkenraad die uiteindelijk beslist. En uiteraard moet hij daarbij afwegen en desgewenst inzichtelijk maken wat het met de inbreng vanuit de gemeente heeft gedaan. In ieder geval wordt in ordinantie 2 een aantal malen gesproken over 'mening geven' waar nu in ord.
20 4-8-7 gesproken wordt over 'kennen en horen'. Het GCKO merkt bovendien op dat "horen" niet automatisch betekent dat een gemeentebijeenkomst moet worden gehouden. Ook als de kerkenraad schriftelijke reacties inzamelt en bespreekt hoort hij de gemeente.

25 Het GCKO constateert dat de meerderheid van de classicale vergaderingen en de ELS de harmonisatie steunen, en dat geen zwaarwegende bezwaren tegen de harmonisatie worden ingebracht. Omdat er inhoudelijk geen verschil is tussen de termen (ook al is voor sommigen de gevoelswaarde verschillend) stelt het GCKO voor de keuze van de eerste lezing te handhaven.

Daarbij moeten nog twee kanttekeningen worden gemaakt.

30 De ELS merkt op dat er gesproken werd over kennen en horen van de gemeente en nu over het gelegenheid geven aan gemeenteleden om hun mening te uiten. De ELS vreest dat hierdoor rechten van gastleden worden ingeperkt. Het GCKO wijst erop dat in de huidige tekst van ord. 4-8-9 staat 'zonder de leden van de gemeente daarin gekend en daarover gehoord te hebben'. Ook daar wordt over leden van de gemeente gesproken. Uiteraard worden gastleden daardoor niet buitengesloten. Gastleden hebben de positie van een belijdend lid of dooplid en leven met de gemeente mee als
35 waren zij leden. Alleen ten aanzien van het actief en passief kiesrecht geldt een uitzonderingspositie. Maar los daarvan, niets verhindert een kerkenraad om de ruimere kring van de gemeenschap van de gemeente (dus ook de vrienden) bij de besluitvorming te betrekken. Dat kan heel wijs zijn: het gaat immers niet om 'tellen' maar om wegen van de ingebrachte argumenten. Maar de kerkorde verplicht daartoe niet.

40 Ten aanzien van ord. 3-2-3 wordt opgemerkt door de ELS en vanuit Noord-Brabant, Limburg en Réunion Wallonne dat de tekst niet volledig is. Het GCKO constateert dat uiteraard de opsomming die in de huidige tekst gegeven wordt, ook in de nieuwe tekst terugkomt. Dit had expliciet moeten worden vermeld. In onderstaand voorstel voor de tweede lezing is de volledige tekst opgenomen.

45 Het GCKO constateert dat in bijna alle in eerste lezing vastgestelde teksten sprake is van 'leden van de gemeente' en alleen in ord. 4-8-9 van gemeenteleden. Het GCKO stelt voor dit te harmoniseren en ook in ord. 4-8-9 te spreken van 'leden van de gemeente', en met deze wijziging de genoemde ordinantieteksten in tweede lezing vast te stellen als volgt:

Tweede lezing
Ord. 2-4-3
De aanduiding en de naam van de gemeente, zoals bedoeld in lid 1, worden door de kerkenraad niet gewijzigd dan nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken.

Ord. 3-2-3
De kerkenraad bepaalt, nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken, of stemgerechtigd zijn
<ul style="list-style-type: none"> - de doopleden van de gemeente - de gastleden aan wie de positie als van een belijdend lid is verleend - de gastleden aan wie de positie als van een dooplid is verleend - de vrienden die belijdend lid zijn van een andere gemeente van de kerk - de vrienden die dooplid zijn van een andere gemeente van de kerk - overige vrienden
en legt dit vast in de in lid 1 genoemde regeling.
Ord. 4-8-9
De kerkenraad neemt geen besluiten tot het wijzigen van de gang van zaken in de gemeente ten aanzien van:
<ul style="list-style-type: none"> - het toelaten van doopleden tot het avondmaal; - het zegenen van andere levensverbintenissen dan een huwelijk van man en vrouw dan na beraad in de gemeente.
De kerkenraad neemt in ieder geval geen besluiten tot het wijzigen van de gang van zaken in de gemeente ten aanzien van:
<ul style="list-style-type: none"> - het beantwoorden van de doopvragen door doopleden; - het verlenen van stemrecht aan anderen dan belijdende leden; - de wijze van de verkiezing van ambtsdragers;
en ter zake van:
<ul style="list-style-type: none"> - de aanduiding en de naam van de gemeente; - het voortbestaan van de gemeente; - het aangaan van een samenwerkingsverband met een andere gemeente; - de plaats van samenkomst van de gemeente; - het verwerven, ingrijpend verbouwen, afbreken, verkopen of op andere wijze vervreemden van een kerkgebouw; - de plaatselijke regeling als bedoeld in artikel 8-5; - het beleidsplan van de gemeente - de begroting en jaarrekening
dan nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken.
Ord. 6-2-4
De kerkenraad bepaalt of doopvragen door doopleden mogen worden beantwoord. De kerkenraad neemt een besluit tot wijziging van het beleid ter zake niet dan nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken.
Ord. 14-4-5: [plaatselijke oecumenische samenwerking]
Een besluit tot zulk een samenwerking, waarin vastgelegd dient te worden welke arbeid geheel of gedeeltelijk onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid zal worden verricht, wordt door de kerkenraad eerst genomen nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken.

7. Ord. 3-5-1 en 3-16-6 Predikant en wijkgemeente

5 Omdat het noodzakelijk kan zijn dat in een gemeente met wijkgemeenten verschuivingen plaatsvinden heeft de synode in eerste lezing besloten vast te leggen dat een predikant die aan een wijkgemeente verbonden is, ook verbonden is aan de gemeente en het mogelijk te maken dat een predikant binnen de gemeente een andere wijkgemeente (mede) gaat dienen zonder dat een beroepsprocedure noodzakelijk is. Het heeft daarom twee nieuwe teksten in eerste lezing vastgesteld, de eerste als aanvulling op ord. 3-5-1, de tweede als lid 6 in ord. 3-16, als volgt:

Eerste lezing
Ord. 3-5-1
Indien geen bezwaren zijn ingebracht of de ingebrachte bezwaren ongegrond zijn bevonden, wordt de gekozen kandidaat door de kerkenraad beroepen tot predikant van de gemeente.

Gaat het om de beroeping van een predikant die als predikant voor gewone werkzaamheden verbonden zal worden aan een wijkgemeente, dan wordt deze beroepen door de wijkkerkenraad.
Een predikant die verbonden is aan een wijkgemeente is tevens verbonden aan de gemeente.

Ord. 3-16-6

De algemene kerkenraad kan besluiten, met instemming van de betrokken wijkkerkenraden en predikant, gehoord de leden van de betrokken wijkgemeenten, een predikant die verbonden is aan een wijkgemeente (tevens) werkzaam te doen zijn in een andere wijkgemeente.

5 Alleen Delta heeft principiële bedenkingen. Volgens haar kan een predikant alleen door beroeping aan een (wijk)gemeente verbonden worden. Het GCKO wijst erop dat dit weliswaar de normale procedure is, maar dat de nu voorgestelde regeling al praktijk kan zijn bij een samengaan van gemeenten: een hervormde gemeente en een gereformeerde kerk met elk een predikant gaan samen en vormen daarbij twee geografische wijkgemeenten. In dat geval gaan beide predikanten zonder beroeping in een van de wijkgemeenten werken. De hervormde kerkorde kende de mogelijkheid van ruiling van standplaats, waarbij aan de normale beroepingsprocedure werd voorbijgegaan.

10 Het voorstel vindt verder grote instemming. Wel wordt erop gewezen dat wijkgemeente en predikant wel bij elkaar moeten passen. Het GCKO acht dit vanzelfsprekend en wijst erop dat 'verplaatsing' alleen mogelijk is met instemming van alle betrokkenen.

15 Fryslân geeft aan dat het de voorkeur heeft dat de algemene kerkenraad voor de besluitvorming het breed moderamen van de classicale vergadering raadpleegt. Het GCKO merkt op dat het breed moderamen ook geen rol heeft bij de indeling in wijkgemeenten. Het zou een breuk met de bestaande praktijk en een verzwaring van de taak van het breed moderamen zijn, als het breed moderamen nu wel een rol krijgt.

20 Utrecht stelt voor niet te spreken over 'met instemming van' maar over 'in overleg met'. Het GCKO erkent dat de uitdrukking 'in overleg met' meer de nadruk legt op het gezamenlijk overleg, zoals ook de bedoeling is en dat 'met instemming van' onbedoeld de suggestie kan wekken dat de algemene kerkenraad eerst een plan maakt waar vervolgens betrokkenen ja of nee op kunnen zeggen. Het stelt daarom voor het voorstel van Utrecht over te nemen.

25 Verschillende malen wordt opgemerkt dat 'gehoord de leden van de betrokken wijkgemeenten' beter kan worden vervangen door 'nadat de leden van de betrokken wijkgemeenten in de gelegenheid gesteld zijn hun mening te geven'. Het GCKO stemt hiermee in. Omdat de tussenzin hierdoor wel erg lang wordt, stelt het GCKO een nieuwe redactie voor.

Het GCKO stelt dan ook voor om ord. 3-5-1 conform de eerste lezing vast te stellen, en ord. 3-16-6 - inhoudelijk ongewijzigd - als volgt:

Tweede lezing

Ord. 3-5-1

Indien geen bezwaren zijn ingebracht of de ingebrachte bezwaren ongegrond zijn bevonden, wordt de gekozen kandidaat door de kerkenraad beroepen tot predikant van de gemeente.

Gaat het om de beroeping van een predikant die als predikant voor gewone werkzaamheden verbonden zal worden aan een wijkgemeente, dan wordt deze beroepen door de wijkkerkenraad.
Een predikant die verbonden is aan een wijkgemeente is tevens verbonden aan de gemeente.

Ord. 3-16-6

De algemene kerkenraad kan besluiten een predikant die verbonden is aan een wijkgemeente, (tevens) werkzaam te doen zijn in een andere wijkgemeente.

De algemene kerkenraad neemt dit besluit **in overleg met** de betrokken wijkkerkenraden en predikant, **nadat de leden van de betrokken wijkgemeenten in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken.**

BIJLAGE

OVERZICHT van consideraties van de classicale vergaderingen betreffende het voorstel tot een aantal wijzigingen in het Eindrapport Kerk 2025, t.w.

1. **Art. XIII - 1KO samenstelling colleges**
  2. **Ord. 11-2-2 rentmeesters**
  3. **Ord. 10-5-6 horen van de gemeente bij een visitatie**
  4. **Ord. 4-27-5 taken dienstenorganisatie**
  5. **Ord. 4-8-7 horen van de gemeente in de plaatselijke regeling**
  6. **Ord. 2-4-2, 3-2-3, 4-8-9, 6-2-4, 14-4-5 horen van de gemeente**
  7. **Ord. 3-5-1 en 3-16-6 Predikant en wijkgemeente**
-

1. RESPONS

Bij schrijven van 22 januari 2019 is aan de classicale vergaderingen, de (wijk)kerkenraden en de Evangelisch-Lutherse Synode toegezonden de voorstellen tot wijzigingen in het Eindrapport Kerk 2025, t.w. Art. XIII - 1KO (samenstelling colleges), Ord. 11-2-2 (rentmeesters), Ord. 10-5-6 (horen van de gemeente bij een visitatie), Ord. 4-27-5 (taken Dienstenorganisatie), Ord. 4-8-7 (horen van de gemeente in de plaatselijke regeling), Ord. 2-4-2, 3-2-3, 4-8-9, 6-2-4, 14-4-5 (horen van de gemeente), Ord. 3-5-1 en 3-16-6 (predikant en wijkgemeente).

Aan de classicale vergaderingen is gevraagd de consideraties voor 1 juni 2019 in te zenden. Aan de kerkenraden is gevraagd via de classicale vergaderingen te reageren, die deze reacties in hun consideraties kunnen verwerken. Aan de classicale vergaderingen is gevraagd niet te volstaan met doorzending van de reacties van de kerkenraden, maar daaraan in de consideraties zelf aandacht te geven.

Op 15 juli 2019 waren reacties ontvangen van de Evangelisch Lutherse Synode en van de 11 classes, t.w. Delta, Fryslân, Gelderland Zuid en Oost, Groningen-Drenthe, Noord-Brabant / Limburg en Réunion Wallonne, Noord-Holland, Overijssel-Flevoland, Utrecht, Veluwe, Zuid-Holland Noord en Zuid-Holland Zuid.

2. PROCEDURE

In Utrecht bestond enige onduidelijkheid over de te volgen procedure omdat vanaf februari 2019 al gemeenten reageerden, waardoor het BM in de veronderstelling verkeerde dat "alles liep". Op 18 april 2019 zijn alle (wijk)kerkenraden gevraagd hun consideraties voor 22 mei 2019 in te zenden, hetgeen in een eerder stadium had dienen te gebeuren.

Door Noord-Holland is aangegeven dat vanuit de PG Zaandam, met name uit de hoek van de kerkrentmeesters, is opgemerkt dat gewaakt moet worden voor een overmatige regeldruk. En de PG Wognum is van mening dat voorstellen, gedaan door kerkenraden, weinig kans van slagen hebben, omdat al teveel is "besloten" en er eigenlijk weinig meer te wijzigen valt.

3. DE CONSIDERATIES INHOUDELIJK

1. Art. XIII - 1 KO - samenstelling colleges

a. Positief

Evangelisch-Lutherse Synode, Fryslân, Groningen-Drenthe, Utrecht, Veluwe, Zuid-Holland Noord, Zuid-Holland Zuid

b. Positief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen

Delta en Gelderland Zuid en Oost geven aan dat het woordje “de” tussen “van.... diaconale aard” weggelaten dient te worden, zodat de zin luidt: “... de vermogensrechtelijke aangelegenheden van diaconale aard.....”

Noord-Brabant, Limburg en Réunion Wallonne

De PG Waalre, PG Sittard-Grevenbicht, PG Geleen vinden de voorgestelde tekst een verbetering; de PG Vught merkt op dat het geen luxe is als gemeenteleden geen ambtsdrager willen worden en de PG Fijnaart, Heijningen en Standdaarbuiten merken op dat het met hun taakgroepstructuur al het geval is.

Overijssel-Flevoland

Een gemeente plaatst de kanttekening dat de gemeenten in hun plaatselijke regeling vrij dienen te zijn te bepalen wie tot het college van diakenen, c.q. college van kerkrentmeesters kunnen behoren.

c. Positief noch negatief

Noord-Holland

d. Negatief: -

e. Negatief met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen: -

2. Ord. 11-2-2 rentmeesters

a. Positief:

Delta, Fryslân, Groningen-Drenthe,

b. Positief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen

De Evangelisch Lutherse Synode geeft aan dat de voorgestelde tekst problematisch kan zijn. De tekst lijkt te impliceren dat de kerkenraad ook mensen uit een andere gemeente kan voordragen als ambtsdrager. Mocht dat de bedoeling zijn, dan wil men voorkomen dat mensen in twee verschillende gemeenten ambtsdrager zijn - het huidige voorstel lijkt slechts te willen voorkomen dat er in dezelfde gemeenten verschillende ambten in één en dezelfde persoon zijn verenigd.

Gelderland Zuid en Oost vraagt zich ook af of dit betekent dat ook iemand van buiten de gemeente kerkrentmeester zou kunnen worden.

Als dat niet de bedoeling is, verdient een toevoeging als “uit de eigen kring van de gemeente” de voorkeur.

Noord-Brabant, Limburg en Réunion Wallonne:

PG Waalre en PG Drunen merken op dat het een verbetering is om de benoeming aan de kerkenraad over te laten. HG Sprang is van mening dat in de plaatselijke regeling dient te worden opgenomen welke keuzemogelijkheden er zijn. Bij de PG Fijnaart, Heijningen en Standdaarbuiten is dat door de taakgroepenstructuur

De PG Sittard-Grevenbicht en PG Geleen-Beek-Urmond considereren negatief gezien de minder goede ervaringen in de vroegere Hervormde Kerk met rentmeesters zonder een geformaliseerde band met de kerkenraad. Voorgesteld wordt om ord. 11-2-2 te wijzigen in: worden door de kerkenraad benoemd uit de stemgerechtigde leden, gastleden en vrienden van de gemeente.

Noord-Holland:

Voorstel van de HG Huizen Zenderkerk: de kerkrentmeesters die geen ouderling zijn, en de diaconale rentmeesters worden door de kerkenraad benoemd uit de leden van de gemeente of hen die op andere wijze bij de gemeente betrokken zijn, nadat hun namen zijn voorgedragen aan de gemeente om haar goedkeuring te verkrijgen.

Voorstel van de PG Nieuw Vennep: het voordragen aan de gemeente ter goedkeuring te laten vervallen.

Goedkeuring en benoeming kunnen prima door de kerkenraad gedaan worden met een melding achteraf aan de gemeente.

Overijssel-Flevoland:

Drie gemeenten geven aan alleen belijdende leden te willen benoemen. Met het besluit van de synode de benoeming aan de wijsheid van gemeente en kerkenraad over te laten, ziet men dit genoeg gewaarborgd.

Utrecht:

Niet al te lichtvaardig moeten rentmeesters van buiten de gemeente worden aangetrokken, wat wellicht

leidt tot een "extern bestuursklimaat". Echter is ook de problematiek van kleinere gemeentes genoemd waarin wellicht niet elke bekwaamheid meer voorhanden is.

Veluwe:

Gemeenten hebben de ruimte om te kiezen voor colleges die uitsluitend bestaan uit ambtsdragers. Voor veel gemeenten is het een uitkomst om kerkrentmeesters en diaconale rentmeesters te kunnen benoemen. Mensen willen zich wel inzetten maar geen ambt bekleden.

Aan de synode wordt voorgelegd dat als een dooplid bevestigd wordt in het ambt, hij/zij daardoor belijdend lid wordt van de kerk.

Zuid-Holland Noord:

Geadviseerd wordt nader te specificeren wie benoemd kunnen worden (welke band men met de (wijk)gemeente heeft).

Aangevuld tekstvoorstel: de kerkrentmeesters die geen ouderling zijn, en de diaconale rentmeesters, worden door de kerkenraad uit hen die tot de gemeenschap van de gemeente behoren, benoemd, nadat hun namen zijn voorgedragen aan de gemeente om haar goedkeuring te verkrijgen. Zij kunnen in de gemeente niet tegelijkertijd een ambt dragen en kunnen evenmin tegelijkertijd kerkrentmeester en diaconaal rentmeester zijn.

Eenzijds overweegt de classis dat het vastleggen in een plaatselijke regeling voor iedereen duidelijk maakt wie rentmeester kunnen worden; bovendien biedt het vastleggen in een plaatselijke regeling de leden van de gemeente en hen die met de gemeente verbonden zijn de mogelijkheid daar aan te refereren als van die regel afgeweken zou worden.

Anderzijds is er in de classicale vergadering de zienswijze dat wat niet noodzakelijkerwijze geregeld dient te worden ook niet vastgelegd dient te worden. "Geen regels om de regels". De wijsheid van de gemeente en van de kerkenraad zou in een gegeven situatie toereikend moeten kunnen zijn om een voor die situatie passende keuze te maken.

Zuid-Holland Zuid:

Ook gastleden/vrienden moeten diaconaal rentmeester kunnen worden; dat kan ook al met het kiezen van ambtsdragers. Iedere gemeente kan zelf beslissen of hiervan gebruik wordt gemaakt. Dit geldt ook voor de vraag of het positief beantwoorden van vragen bij benoeming de status van belijdenis kan hebben, waarmee men ook lid van een gemeente wordt.

c. **Positief, noch negatief: -**

d. **Negatief:**

e. **Negatief met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen**

3. Ord. 10-5-6 horen van de gemeente bij een visitatie

a. Positief:

Evangelisch-Lutherse Synode, Fryslân, Gelderland Zuid en Oost, Utrecht

b. Positief met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen

Delta stelt voor om duidelijker in de tekst aan te geven wie de uitnodigende partij is. Bijvoorbeeld door toe te voegen dat de visitatoren de uitnodigende partij is.

Groningen-Drenthe

Kerkenraden van PG Ter Apel, PG Bovensmilde en PG Huizingen merken op dat niet staat vermeld wie bij een visitatie aan leden van de gemeente de gelegenheid geeft tot een gesprek met visitatoren. Zit hier niet het gevaar in, dat een kerkenraad het gesprek tussen visitatoren en gemeenteleden blokkeert? Voorstel: gemeente moet worden gehoord.

Noord-Brabant, Limburg en Réunion Wallonne

De PG Waalre en PG Fijnaart, Heijningen en Standdaarbuiten merken op dat het niet horen van de gemeente alleen mogelijk moet zijn als het nog geheim gehouden moet worden voor de gemeente.

Zowel de PG Weert, als de PG Drunen vinden dat net zoals nu gemeenteleden in de gelegenheid worden gesteld de classispredikant te spreken. De GK Klundert maakt onderscheid tussen een reguliere visitatie en een buitengewone. Bij een reguliere visitatie moet de gelegenheid worden geboden tot een gesprek; bij een buitengewone visitatie kan aan gemeenteleden de gelegenheid worden geboden tot een gesprek.

Noord-Holland:

Een zestal kerkenraden maakt hier opmerkingen over. De achterliggende gedachte is: wie bepaalt of er gemeenteleden gehoord worden en ook welke gemeenteleden, zeker als het om een bijzondere visitatie gaat. Een kerkenraad merkt op bang te zijn dat er te gemakkelijk een reden gevonden kan worden om bij een visitatie de gemeente niet te horen. Hij vindt het belangrijker dat de gemeente wel de gelegenheid krijgt om met de visitatoren te spreken. Dat zullen gemeenteleden uiteraard alleen doen als ze van de zaak die speelt afweten. Dit zou betekenen dat de genoemde ordinantie niet gewijzigd hoeft te worden. Een andere kerkenraad formuleert het zo: bij een visitatie wordt aan de leden van de gemeente de gelegenheid gegeven tot een gesprek met visitatoren, tenzij kerkenraad en visitatoren anders besluiten.

Overijssel-Flevoland:

Verhelderend zou zijn op te nemen in de tekst: "De beoordeling van een eventuele gewenstheid en het initiatief hiertoe ligt bij de visitatoren". Een enkele gemeente pleit ervoor om de gemeenten als regel te horen om daarmee transparantie te dienen.

Veluwe:

Het voorstel overnemen. De reden is dat hiermee visitatie meer maatwerk kan leveren en dat het middel niet zwaarder moet ingezet worden dan nodig is. Het is niet altijd nodig om de gemeente te horen als met een gesprek tussen direct betrokkenen de lucht opgeklaard is. Het CCVV zal in overleg met de visitatoren die de visitatie uitvoeren de afweging maken of het horen van de gemeente toegevoegde waarde heeft of niet. Het zijn geen lichtvaardige besluiten en er wordt zorgvuldig gehandeld met het oog op het welzijn van de gemeente.

Zuid-Holland Noord:

1) Aan de classicale vergadering is geadviseerd duidelijk vast te leggen dat het de visitatoren zijn die gemeenteleden de gelegenheid tot een gesprek kunnen geven:

Aangevuld tekstvoorstel: "Bij een visitatie kan door de visitatoren aan de leden van de gemeente de gelegenheid worden gegeven tot een gesprek met visitatoren."

De klassicale vergadering stemt in met deze aanvulling, daarbij overwegende dat bij een visitatie visitatoren bij uitstek de personen zijn die op basis van de bij hen bekende informatie kunnen overzien en beoordelen of het wijs is gemeenteleden de gelegenheid tot een gesprek te geven.

Visitatoren kunnen daarbij het belang van de voortgang van de visitatie betrekken en zeker ook de mogelijkheden voor alle betrokkenen om te komen tot een nieuwe - perspectief biedende situatie na de visitatie.

2) De ontvangen reacties geven geen eenduidig beeld of *bovenstaande formulering een kan-bepaling is, óf moeten visitatoren altijd aan de leden van de gemeente de gelegenheid geven tot een gesprek met visitatoren?*

De klassicale vergadering overweegt dat een kan-bepaling altijd ook de mogelijkheid in zich heeft leden van de gemeente de gelegenheid te geven tot een gesprek met visitatoren.

De verplichting om altijd leden van de gemeente de gelegenheid te geven tot een gesprek met visitatoren geeft weliswaar het recht tot een gesprek met visitatoren, maar kan enorm remmend en vertragend werken in een visitatietraject. Met name die effecten kunnen leiden tot meer onvrede (want meer inspraak leidt niet automatisch tot meer acceptatie) en een soort van 'uitputting' bij betrokkenen.

De klassicale vergadering vertrouwt het toe aan de wijsheid van visitatoren om te beoordelen of het goed is om leden van de gemeente de gelegenheid te geven tot een gesprek met visitatoren. Belangrijk hierbij is de afweging of, en zo ja in welke mate, gesprekken bevorderlijk voor proces en resultaat zijn.

c. Positief noch negatief:

Zuid-Holland Zuid:

Wordt gezien als weeffout; nu staat in de kerkorde dat, wanneer visitatie wordt gehouden, er altijd gelegenheid wordt gegeven tot gesprek met de gemeente. Soms is de situatie niet duidelijk, en zou het horen van de gemeente een te zwaar middel zijn. In het voorstel wordt de mogelijkheid geboden tot raadplegen van de gemeente, maar het hoeft niet.

De klassicale vergadering hecht eraan dat uiteindelijk de kerkenraad - en niet de visitatie - beslist of aan de gemeente de gelegenheid voor een gesprek wordt geboden. Het mandaat van de kerkenraad op dit punt moet worden toegevoegd.

d. Negatief: -

e. Negatief met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen: -

4. Ord. 4-27-5 taken dienstenorganisatie

a. Positief:

Fryslân, Groningen-Drenthe, Noord-Holland, Overijssel-Flevoland

b. Positief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen:

Evangelisch-Lutherse Synode merkt op dat de voorgestelde tekst geforceerd aandoet.

Voorstel: "een en ander naar de regels in de ....." "zoals vastgelegd in de....."

Delta merkt op dat de vraag werd gesteld hoe er nu omgegaan moet worden bij het indienen van een klacht over de Dienstenorganisatie. Wordt dat geregeld in de generale regeling?

Veluwe merkt op dat wat de Dienstenorganisatie doet, wordt vastgelegd in een generale regeling. Deze is sneller aan te passen dan de tekst van een ordinantie. En nieuw beleid wordt in het beleidsplan geformuleerd.

c. Positief noch negatief:

Zuid-Holland Noord overweegt dat het aanpassen van teksten in de kerkorde een tijd varend proces is door de vaststelling in twee lezingen. Zeker als het niet ingrijpende wijzigingen zijn, is de kans aanwezig dat de betrokkenheid van (wijk)kerkenraden en klassicale vergaderingen bij het bespreken van dergelijke voorstellen zal afnemen, vaak ook leidend tot een negatiever beeld van dit deel van het werk van synode en andere kerkelijke vergaderingen.

Ook overweegt de klassicale vergadering dat besturen vraagt om vertrouwen geven aan hen die besturen en aan hen die mede verantwoordelijkheid dragen door het werk van dat bestuur te beoordelen.

Bij het opnemen van de taken van de Dienstenorganisatie in een generale regeling vraagt de klassicale vergadering nadrukkelijk aandacht voor het gegeven dat mede daardoor het beeld kan ontstaan / gevoeld kan worden dat 'Utrecht alles kan regelen'.

Een tijdige en open communicatie over dit aspect acht de klassicale vergadering van wezenlijk belang, zowel voor de acceptatie van het werk van de dienstenorganisatie, als ook voor dat van het beeld van de Protestantse Kerk in Nederland.

Zuid-Holland Zuid merkt op dat is aangegeven dat het de voorkeur heeft geen artikelnummer op te nemen omdat bij wijziging van artikelnummers steeds alle regels opnieuw moeten worden aangepast met alle procedurele gevolgen van dien. Er wordt in het voorstel al verwezen naar de generale regeling Dienstenorganisatie. De wens die in het bezwaar van een (wijk)kerkenraad naar voren komt, is dat de taak van de Dienstenorganisatie steviger moet worden verankerd dan alleen in de generale regeling. De klassicale vergadering is het met die wens eens.

d. Negatief:

Utrecht pleit ervoor om de taken van de Dienstenorganisatie in de ordinanties te laten, c.q. neer te leggen. Op deze wijze is beter gewaarborgd dat het grondvlak middels het proces van considereren inbreng heeft in het bepalen van het takenpakket.

Gelderland-Zuid en Oost is het niet eens met het voorstel. De taakomschrijving en alles wat daaruit voortvloeit wordt van een te groot belang geacht om in een generale regeling op te nemen, waardoor toekomstige wijzigingen niet meer ter consideratie zullen worden aangeboden.

e. Negatief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen:

Noord-Brabant, Limburg en Réunion Wallonne

door de PG-Sittard-Grevenbicht, de PG Geleen-Beek-Urmond, de PG Waalre en de PG Fijnaart, Heijningen en Standdaarbuiten is opgemerkt dat deze wijziging een vereenvoudiging is.

De HG Wijk bij Heusden wil de huidige tekst handhaven. Kerkenraden blijven dan inzicht houden in de werkwijze van het Dienstencentrum.

De PG Vught merkt hierbij nog op dat de Dienstenorganisatie een autonoom lichaam dreigt te worden. Zij hechten aan stevige inhoudelijke inbedding van de Dienstenorganisatie in het geheel van de kerk.

5. Ord. 4-8-7 horen van de gemeente in de plaatselijke regeling

a. Positief

Fryslân, Gelderland-Zuid en Oost, Groningen-Drenthe, Utrecht

b. Positief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen

Noord-Brabant, Limburg en Réunion Wallonne:

De PG Drunen merkt op dat dit een vruchtbare vereenvoudiging is.

De PG Waalre merkt op dat in bepaalde gevallen de kerkenraad verplicht is de gemeente te horen.

De PG Fijnaart, Heijningen en Standdaarbuiten vindt de wijziging een nuanceverschil.

Zowel de PG Sittard-Grevenbicht als de PG Geleen-Beek-Urmond considereren negatief.

Er kunnen twijfelgevallen ontstaan of de gemeente op adequate wijze is gehoord. Het levert ook geen voordeel m.b.t. de regeldruk. Zij stellen voor om de stukken tenminste zeven dagen ter inzage te leggen.

Overijssel-Flevoland merkt op dat één van de gemeenten negatief is en aangeeft het belangrijk te vinden dat de wijze waarop de gemeente moet worden gekend, juist goed omschreven moet worden in de plaatselijke regeling.

c. Positief noch negatief

Zuid-Holland Zuid: Het staat de kerkenraad vrij te bepalen hoe “mening kenbaar maken” of “kennen en horen” wordt vormgegeven.

d. Negatief

e. Negatief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen

De Evangelisch-Lutherse Synode merkt op dat in het voorstel (en ook de volgende voorstellen) regelmatig wordt gesproken over “de leden van de gemeente”. Worden hier ook bijv. gastleden bij inbegrepen? Zo niet, dan is het volgens ord. 11-2-2 wel mogelijk dat gastleden ambtsdrager kunnen worden (beleid maken), maar mogen ze er niet over gehoord worden. Als dat inderdaad de bedoeling is van de nieuwe tekst, wordt niet ingestemd.

Delta is van mening dat de tekst, zoals die nu verwoord is in ordinantie 4-8-7, gehandhaafd moet blijven. Laat er staan wat er nu staat. De gewijzigde tekst is te vrijblijvend. De kerkenraad kan in een regeling opnemen op welke wijze de gemeente gekend en gehoord wordt, maar dat is in de gewijzigde tekst open gelaten. De vergadering vindt daarom dat dwingend voorgeschreven moet worden dat dit punt opgenomen wordt in een te maken regeling.

Noord-Holland

Over de decharge merkt de kerkenraad van de PG Bennebroek op: voor ons is dit gedeelte onduidelijk. De opmerkingen hebben betrekking op de decharge en het later niet goedkeuren van de jaarrekeningen door het CCBB. Op de classicale vergadering werd opgemerkt, dat goedkeuring door de accountant of een kascontrolecommissie niet door het CCBB ongedaan kan worden gemaakt. De taak van het CCBB is niet goedkeuren van jaarrekeningen, maar heeft betrekking op het financiële beleid in het algemeen en door de jaren heen. Het CCBB kan daar opmerkingen over maken en adviezen geven.

De kerkenraad van de PG Bennebroek is fel tegen het weglaten van het kennen en horen van de gemeente. Voor deze kerkenraad is het onbegrijpelijk dat in lid 7 wordt voorgesteld ‘de wijze waarop de gemeente wordt gekend en gehoord’ uit de regeling van werkzaamheden van de kerkenraad te halen. Het horen kan de kerkenraad helpen te komen tot een beslissing die breed gedragen wordt’.

Verwezen wordt naar art. IV-2 kerkorde: ‘Alle leden van de gemeente zijn geroepen en gerechtigd hun gaven aan te wenden tot vervulling van de opdracht die Christus aan de gemeente geeft.’

Met de woorden ‘gekend en gehoord’ is de verantwoordelijkheid van gemeenteleden vastgelegd in het hart van de kerkorde. Dit hoort bij onze identiteit. In het voorstel wordt dit volledig buiten beschouwing gelaten. De betrokkenheid van gemeenteleden houdt meer in

dan 'hun mening kenbaar maken'. Leden willen niet alleen gehoord, maar ook gekend en erkend worden. Ze zijn immers 'geroepen en gerechtigd'. Dit is geen kwestie van formulering! Lid zijn is meer dan een mening kenbaar maken.

Vanuit de kerkenraad van de PG Amsterdam Keizersgrachtkerk wordt als volgt gereageerd: de wijze waarop de gemeente wordt gehoord wordt nu per onderwerp overgelaten aan de kerkenraad. Het lijkt beter om dit in de plaatselijke regeling vast te leggen, in tijden dat men hier rustig over kan nadenken.

Het argument dat hiermee regeldruk verminderd wordt, overtuigt niet; juist als je dit al goed met elkaar hebt afgesproken, hoeft je er minder lang over te vergaderen.

Conclusie: dit zou betekenen dat de onder 5 en 6 genoemde ordinanties niet gewijzigd worden.

Veluwe merkt op het commentaar over te nemen dat kennen en horen twee gescheiden zaken zijn. Een zorgvuldige besluitvorming vraagt tijd en het is goed dat de gemeente eerst wordt geïnformeerd over de ophanden zijnde verandering en dat op een later tijdstip daarover wordt besloten. De termen kennen en horen kunnen aanleiding geven voor verwarring. Wat wordt nu precies onder kennen en horen verstaan? Het gaat om de wisselwerking tussen de kerkenraad en de gemeente, waarbij ruimte is om over de voorstellen van gedachten te wisselen, voordat deze voor besluitvorming in aanmerking komen. Het verwijderen van deze bepaling uit de plaatselijke regeling geeft meer beleidsvrijheid en het is de vraag of daarmee het belang van de gemeente gediend is.

Barneveld hg wijk 4, Barneveld hg wijk 1, Zwartebroek-Terschuur hg: Ordinantie 4-8-9 bevat, in ieder geval sinds mei 2018, een limitatieve opsomming van die zaken waarin kennen en horen moet plaatsvinden. Dit zijn voor het overgrote deel onderwerpen die de gemeente existentieel raken. Daar mag niet lichtvaardig mee omgegaan worden. Naar onze mening is de enige uitzondering in deze lijst, de aanpassing van de plaatselijke regeling. Naar analogie van het (gewijzigde) artikel XVII-4 zou de kerkenraad bij wijziging van de plaatselijke regeling kunnen uitspreken dat het evident is dat kennen en horen door de gemeente niet noodzakelijk is. Als deze zin aan de plaatselijke regeling wordt toegevoegd is de meeste kou uit de lucht, vermoeden we. Alle andere onderwerpen hebben een veel zeldzamer karakter. Daarom hoeft de bepaling dat de wijze van kennen en horen in de plaatselijke regeling moet staan, niet te wijken. Vermindering van regeldruk over iets dat zelden voorkomt mist iedere noodzaak.

Veluwe neemt het commentaar van deze gemeenten over.

Veluwe neemt de voorstellen van de synode niet over.

Zuid-Holland Noord acht de termen "mening kenbaar maken" en "kennen in en horen over" zeker niet onderling uitwisselbaar.

'Mening kenbaar maken' vraagt initiatief van de leden van de gemeente. Dit in tegenstelling tot de formulering 'kennen in en horen over': daar ligt het initiatief tot informeren bij de betreffende ambtelijke / kerkelijke vergadering.

De klassicale vergadering spreekt zich dan ook uit tegen het voorstel om de formulering 'mening kenbaar maken' in de kerkorde op te nemen in plaats van de formulering 'kennen in en horen over'.

De klassicale vergadering spreekt uit dat een procedure over het horen van de gemeente vastgelegd dient te worden in een plaatselijke regeling, op basis van hetgeen daar over in de kerkorde is opgenomen.

In het geheel niet vastleggen laat de gemeente alleen de ongevraagde mogelijkheid zich uit te spreken. Bovendien biedt het (ongetwijfeld onbedoeld) de ruimte aan bestuurders om zonder inspraak en zonder het afleggen van verantwoording te 'regeren'.

6. Ord. 2-4-2, 3-2-3, 4-8-9, 6-2-4, 14-4-5 horen van de gemeente

a. Positief

Fryslân, Groningen-Drenthe, Noord-Holland, Utrecht,

b. Positief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen

Gelderland-Zuid en Oost zou graag opgemerkt zien dat kerkenraden wel geacht worden de kenbaar gemaakte mening van de gemeente mee te wegen in de besluitvorming.

Overijssel-Flevoland merkt op dat meerderen aangaven het te waarderen dat van de twee gebruikte termen “kennen en horen” en “de gelegenheid geven hun mening kenbaar te maken” nu consequent en overal de laatste term gebruikt gaat worden.

Anderzijds is de kanttekening geplaatst (met een degelijke onderbouwing) dat het soortelijk gewicht van de twee onderscheiden termen niet gelijk is: “kennen en horen” heeft een zwaardere lading dan “de gelegenheid geven je mening kenbaar te maken”. Daarmee kan het alsnog discutabel zijn om het gebruik van de twee termen te harmoniseren.

Noord-Brabant, Limburg en Réunion Wallonne:

De HG Sprang vindt dat de formulering doopleden beter vervangen kan worden door niet-belijdende leden.

De PG Drunen vindt het een heldere, eenduidige verandering.

De PG Waalre en de PG Fijnaart, Heijningen en Standdaarbuiten vinden de verandering consistent.

De PG Heusden vindt de zinsnede “de gelegenheid geven hun mening kenbaar te maken” te mager. Voorgesteld wordt om een formulering te kiezen waarin de volgende woorden voorkomen: informeren en in gesprek gaan.

De PG Sittard-Grevenbicht en de PG Geleen-Beek-Urmond considereren negatief, omdat de gemeente te horen niet meer verplicht is.

c. Positief, noch negatief:

Zuid-Holland Zuid is verdeeld over de vraag welke term de voorkeur heeft. Een substantieel deel van de vergadering vindt dat kennen en horen minder vrijblijvend is als het gaat om informatieverstrekking aan de gemeente. Een ander deel geeft aan het een mening vragen al inhoudt dat voldoende informatie moet worden gegeven.

d. Negatief

Delta merkt op dat in de toelichting wordt geschreven dat de twee gebruikte uitdrukkingen “kennen en horen” hetzelfde betekenen. Delta is van mening dat dit niet het geval is. Het horen van de gemeente gaat verder dan alleen de gemeente in de gelegenheid te stellen om hun mening kenbaar te maken. Daarom dringt de vergadering erop aan om de huidige tekst te handhaven en deze niet te wijzigen.

e. Negatief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen

Evangelisch-Lutherse Synode: zie ook opmerking bij 5.

Verder lijkt in de tekst bij ord. 3-2-3 iets weggevallen te zijn. Deze tekst zou kunnen/moeten luiden: “De kerkenraad bepaalt, nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken, of naast de belijdende leden ook de doopleden stemgerechtigd zijn”.

Als voor de italic tekst ook andere keuzes genoemd kunnen worden, dan zou de tekst kunnen/moeten luiden: “De kerkenraad bepaalt nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun

mening kenbaar te maken, of naast de belijdende leden ook (en dan worden keuzes opgesomd) stemgerechtigd zijn”.

Veluwe

Barneveld hg wijk 4; Barneveld hg wijk 1, Zwartebroek-Terschuur hg: de winst van de laatste wijziging was daarin gelegen dat nu duidelijk en in één artikel limitatief wordt opgesomd wanneer beraad nodig is, wanneer er gekend en gehoord moet worden en wanneer de gemeenteleden de gelegenheid moeten krijgen om hun mening kenbaar te maken. Impliciet wordt door deze driedeling aangegeven dat er verschil in zwaarte is tussen de drie inspraakmogelijkheden.

In het besluit in eerste lezing op dit punt heeft de synode, op voorstel van het GCKO, nu expliciet uitgesproken dat kennen en horen enerzijds en een mening kenbaar maken anderzijds, van gelijk gewicht zijn. Het College noemt in het Eindrapport Kerk 2025 argumenten. Bij de regels rond begroting en jaarrekening wordt gesproken over “mening kenbaar maken” in combinatie met “op de wijze die in de regeling voor de wijze van werken van de kerkenraad is aangegeven”. Daaruit trekt de synode de conclusie dat deze combinatie de leesregel is om de betekenis van “kennen en horen” te bepalen. Dit is de enige keer in de kerkorde dat beide zaken op elkaar worden betrokken. Van den Heuvel (Toelichting 2013) verbindt beide zaken dan ook niet zonder meer aan elkaar. Nadat hij (pag. 180) eerst geschreven heeft over het vastleggen van de wijze waarop gekend en gehoord wordt, schrijft hij: “Er moet ook worden geregeld hoe gemeenteleden hun mening over begrotingen en jaarrekeningen kunnen kenbaar maken”.

Apeldoorn hg Eben-Haëzerkerk: “Wij zijn het er niet mee eens dat “hun mening kenbaar maken” gelijk staat aan het “horen en kennen”. De huidige keuze kent een grotere mate van vrijblijvendheid. Meningeën kunnen verzameld worden en collectief terzijde gelegd worden. Het “kennen en horen” vraagt om een inhoudelijke verantwoording en een inhoudelijke reactie op wat vanuit de gemeente dan hoorbaar wordt gemaakt. Er moet immers “gehoor” aan worden gegeven. Vanwege de grote mate van vrijblijvendheid wijzen we deze wijziging af.

Loenen Veluwe pg: een kanttekening maken we bij de bepalingen het horen en kennen van de gemeente. Doordat de terminologie op één lijn getrokken is, wordt nu duidelijk dat het sluiten van een kerkgebouw kan plaatsvinden met alleen het de gemeente de gelegenheid geven de mening kenbaar te maken. Wij denken dat het geen recht doet aan de ingrijpendheid van zo'n beslissing. En dat dat ook niet in verhouding staat tot het beraad dat wel nodig is bij het opstellen van het avondmaal voor kinderen of het openstellen van het huwelijk voor mensen van hetzelfde geslacht.

Emst hg: Het “in de gelegenheid stellen” lijkt ons minder vergaand wat betreft de communicatie met de gemeente dan “kennen en horen”. Komt ons voor dat dit niet in lijn is met dat wat de kerkorde voorstaat. Veluwe neemt het commentaar van deze gemeenten over.

Veluwe neemt het voorstel van de synode niet over.

Zuid-Holland Noord: zie onderwerp 5.

7. Ord. 3-5-1 en 3-16-6 Predikant en wijkgemeente

a. Positief
Evangelisch-Lutherse Synode

b. Positief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen

Fryslân geeft aan dat het de voorkeur heeft dat de algemene kerkenraad voor de besluitvorming het Breed Moderamen van de classis raadpleegt.

Gelderland-Zuid en Oost merkt op dat als de wijziging uit voorstel 6 wordt doorgevoerd ook hier de term “gehoord” moet worden aangepast: “De algemene kerkenraad kan besluiten, met instemming van de betrokken wijkkerkenraden en predikant, nadat de leden van de betrokken wijkgemeenten in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken, een predikant die verbonden is aan en wijkgemeente (tevens) werkzaam te doen zijn in een andere wijkgemeente”.

Groningen-Drenthe

De kerkenraad van de HG Coevorden kan niet instemmen met ord. 3-5-1 waar het gaat dat de gemeente kan worden gehoord. Vraag: waar ligt de verantwoordelijkheid voor het horen? Wie bepaalt het horen?

Noord-Brabant, Limburg en Réunion Wallonne

De PG Weert en de PG Drunen stellen voor om in ord. 13-16-6 “gehoord” te vervangen door “nadat de leden van de gemeente in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken”.

De PG Vught merkt op dat de Algemene Kerkenraad iets kan betekenen voor noodlijdende wijkgemeenten.

De PG Waalre vindt de wijziging een goede wijziging.

De PG Fijnaart, Heijningen en Standdaarbuiten vindt het een logische wijziging.

De PG Sittard-Grevenbicht en de PG Geleen-Beek-Urmond vinden dat de wijziging bijdraagt aan de flexibilisering van de arbeidsverhoudingen binnen de gemeente. Zij geven ter overweging dat een predikant aan de gehele gemeente wordt verbonden.

De HG 's-Grevelduin-Vrijhoeven-Capelle considereert negatief. Zij stellen voor om “gehoord de leden van de betrokken wijkgemeenten” te wijzigen in “nadat de leden van de betrokken wijkgemeenten in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken”.

Noord-Holland stelt de vraag hoe men omgaat met de situatie waarin de predikant nee moet zeggen tegen een voorstel van de kerkenraad. Dat wordt gemist.

Overijssel-Flevoland geeft aan dat door enkele gemeenten is opgemerkt dat het opvallend (en ongewenst) is dat in de tekst van 3-16-6 de term “gehoord de gemeente” hier weer terugkomt, terwijl juist deze term (zie onder punt 6) uit de andere ordinanties verdwijnt. Beter leze men hier: .... en nadat de gemeenteleden gelegenheid gegeven is hun mening kenbaar te maken....

Utrecht merkt op dat ord. 3-16-6 zowel in reacties van de wijkgemeenten, als wel in de vergadering ietwat spanning opleverde in de zin van welke partij het initiatiefrecht heeft. Kerkordelijk ligt dat bij de AK, maar gevoelsmatig bij de wijkkerkenraad. Het voorstel is om de woorden “met instemming” te vervangen door “in overleg”

Veluwe merkt op dat werken in de (wijk)gemeente tot stichting is daarvan en dan moeten predikant en wijkgemeente/wijkkerkenraad wel bij elkaar passen. De algemene kerkenraad is enkelvoudig en dan is het dus dezelfde gemeente.

Zuid-Holland Noord spreekt ten overvloede uit dat de instemming van de betrokken wijkkerkenraden en predikant essentieel zijn voor een goede samenwerking in de beoogde nieuwe situatie.

c. Positief noch negatief

Zuid-Holland Zuid merkt op dat een kerkenraad bezwaar kan hebben tegen plaatsing in een andere wijk en een predikant ook. Opgemerkt wordt dat leden van een gemeente waarin normaal gesproken de leden conform artikel 3-6-4 van de kerkorde de predikant verkiezen in deze situatie alleen worden gehoord. Is dit echt de bedoeling? In de praktijk kan een predikant die geen draagvlak in een gemeente heeft een gemeente nooit met stichting dienen en zal deze situatie zich waarschijnlijk ook niet voordoen.

d. Negatief

e. Negatief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen

Delta maakt nadrukkelijk kenbaar dat een predikant bij het wijzigen van wijkgemeente eigenlijk opnieuw beroepen zal moeten worden. De betreffende predikant is (en was) immers verbonden aan die bepaalde wijkgemeente en bij wijziging of herindeling van de totale gemeente kan betrokkene niet zo maar verplaatst worden. De vergadering vindt dit in strijd met het roepingsbesef van de predikant.

Utrecht, 3 september 2019